

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT NAUKI, OŚWIATY I DZIEDZICTWA
NARODOWEGO

KNO-41011/2006

Nr ewid.: 108/2007/P/06/169/KNO

Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2006 roku część 30 Oświata i wychowanie oraz wykonania planu finansowego Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej

W a r s z a w a m a j 2 0 0 7 r .

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2006 roku
w części 30 – Oświata i wychowanie
i wykonania planu finansowego Funduszu
im. Komisji Edukacji Narodowej**

Dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty
Dziedzictwa Narodowego

Grzegorz Buczyński

Zatwierdzam:

Józef Górny

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Warszawa, dnia maja 2007 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: 0-22- 444 50 00
www.nik.gov.pl

1. Wprowadzenie	4
2. Podsumowanie wyników kontroli	5
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	5
2.2. Synteza wyników kontroli	5
2.3. Uwagi końcowe i wnioski	9
3. Ważniejsze wyniki kontroli	10
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych	10
3.2. Księgi rachunkowe i sprawozdawczość budżetowa	11
3.2.1. Opinia o księgach rachunkowych	11
3.2.2. Opinia o rocznych sprawozdaniach budżetowych	14
3.3. Analiza wykonania budżetu	14
3.3.1. Dochody	14
3.3.2. Wydatki	17
3.3.3. Dotacje	24
3.3.4. Zatrudnienie i wynagrodzenia	26
3.4. Gospodarstwa pomocnicze	27
3.5. Rachunki dochodów własnych	28
3.6. Fundusz im. Komisji Edukacji Narodowej	28
3.7. Inne ustalenia kontroli	30
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	35
4.1. Przygotowanie kontroli	35
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	37

Załączniki

1. Wprowadzenie

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego – w okresie od 2 stycznia 2007 r. do 23 marca 2007 r. przeprowadziła, na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, kontrolę Nr P/06/169 „Wykonanie budżetu państwa w 2006 r. w części 30 – *Oświata i wychowanie* i wykonanie planu finansowego Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej”.

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania ustawy budżetowej na rok 2006² w części 30 – *Oświata i wychowanie* i planu finansowego Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2006 r. i została przeprowadzona przez Najwyższą Izbę Kontroli w następujących jednostkach budżetowych:

- 1) Ministerstwo Edukacji Narodowej w Warszawie (zwane dalej „MEN”)³,
- 2) Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie (zwany dalej „CODN”).

¹ Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937, ze zm.

² Dz. U. Nr 35, poz. 244.

³ MEN utworzono z dniem 5 maja 2006 r., po zniesieniu funkcjonującego do tego czasu Ministerstwa Edukacji i Nauki - na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 maja 2006 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz zniesienia Ministerstwa Edukacji i Nauki (Dz. U. Nr 76, poz. 532).

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Ocena wykonania budżetu państwa za 2006 r. w części 30 – *Oświata i wychowanie* – pozytywna z nieprawidłowościami.

Ocena wykonania planu finansowego Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej – pozytywna.

2.2. Synteza wyników kontroli

2.2.1. Sprawozdawczość budżetowa

Najwyższa Izba Kontroli wyraża opinię z zastrzeżeniami w odniesieniu do łącznych sprawozdań rocznych Rb-27 z wykonania planu dochodów i Rb-28 z wykonania planu wydatków oraz opinię pozytywną w odniesieniu do łącznych sprawozdań rocznych Rb-23 o stanie środków na rachunkach bankowych, Rb-N o stanie należności i Rb-Z o stanie zobowiązań.

Zastrzeżenia do sprawozdań Rb-27 i Rb-28 wynikają z braku wiarygodności ewidencji księgowej dysponenta trzeciego w MEN w zakresie stanu należności ogółem i zobowiązań ogółem na koniec 2006 r. Sprawozdania te były korygowane po zakończeniu kontroli NIK, poprzez zwiększenie stanu należności ogółem o kwotę 72,2 tys. zł i zmniejszenie stanu zobowiązań ogółem o kwotę 98,8 tys. zł.⁴

Najwyższa Izba Kontroli wyraża pozytywną opinię w odniesieniu do sprawozdań Rb-40 i Rb-33 z wykonania planu finansowego Funduszu na koniec 2006 r. [str. 11-14]

2.2.2. Dochody

- 1) Dochody planowane w kwocie 996.311 tys. zł zrealizowano w kwocie 138.437,9 tys. zł, tj. w 13,9%. Niższy od zakładanego poziom realizacji dochodów spowodowany był nieuzyskaniem w zakładanej wysokości wpływów z tytułu refundacji wydatków ponoszonych na prefinansowanie projektów realizowanych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL).

⁴ Korekty sprawozdań Rb-27 i Rb-28, dokonane z datą 5 i 18 kwietnia 2007 r., wpłynęły do NIK w dniu 4 maja 2007 r., tj. po zakończeniu kontroli w MEN.

Zaległości netto na koniec 2006 r. wyniosły 22,9 tys. zł i były niższe w porównaniu do stanu na koniec grudnia 2005 r. o 18,2%. Zaległości te wystąpiły w CODN, mimo podejmowanych działań windykacyjnych. [str. 14-16]

- 2) Kontrola wykazała, że MEN nie ustaliło i nie dochodziło (do czasu zakończenia kontroli NIK) kar umownych w kwocie 18,7 tys. zł z tytułu niewywiązywania się z umów przez wykonawców udzielonych zamówień publicznych. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, stanowiło to naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁵. [str. 16-16]

2.2.3. Wydatki

- 1) Wydatki planowane (po zmianach) w kwocie 1.495.192,2 tys. zł zrealizowano w kwocie 1.293.933,1 tys. zł (łącznie z ujętymi w planie wydatków niewygasających), tj. w 86,5%. Niezrealizowane wydatki wyniosły 201.259,1 tys. zł, z czego kwotę 195.292,5 tys. zł (97%) objęto blokadą wydatków. Na niższy od zakładanego poziom wykonania planu wydatków wpłynęło głównie niewykorzystanie części środków planowanych na finansowanie projektów realizowanych w ramach SPO RZL, z których blokadą wydatków objęto kwotę 189.642,3 tys. zł.

Zobowiązania ogółem na koniec 2006 r. wyniosły 4.714,2 tys. zł i nie miały charakteru wymagalnych.⁶ [str. 17-21]

- 2) Nieprawidłowości w wykonaniu wydatków w MEN dotyczyły kwoty 47.355,8 tys. zł:
- nielegalnie wydatkowano kwotę 109,3 tys. zł, ze względu na brak upoważnienia do realizacji sfinansowanych zadań lub naruszenie obowiązującego trybu udzielenia dotacji; w ocenie Najwyższej Izby Kontroli, realizacja tych wydatków stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych;
 - niegospodarnie wykorzystano środki z budżetu 2006 r. w kwocie 99,6 tys. zł na utworzenie zapasu magazynowego produktów przeznaczonych do wykorzystania na nagrody i upominki;
 - z opóźnieniem dokonano dwóch wpłat miesięcznych na rzecz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w kwocie łącznie 21,3 tys. zł,

⁵ Z przekazanej do NIK korekty sprawozdania łącznego Rb-27, sporządzonej na dzień 18 kwietnia 2007 r., wynika, że po zakończeniu kontroli NIK wymienione kary umowne zostały ustalone i wykazane w tym sprawozdaniu jako należności budżetowe.

⁶ Kwota zobowiązań wg korekty sprawozdania łącznego Rb-28, sporządzonej na dzień 5 kwietnia 2007 r.

skutkiem czego była zapłata odsetek za zwłokę (0,1 tys. zł); w ocenie Najwyższej Izby Kontroli, stanowiło to naruszenie dyscypliny finansów publicznych;

- niezgodnie z zasadami wykonywania budżetu państwa, wszystkie wydatki na dotacje przewidziane w cz. 30 ujęto w planie finansowym dla MEN, a wcześniej MEiN, jako dysponenta trzeciego stopnia budżetu państwa; skutkiem tego było niezgodne z prawem przekazanie z rachunku tego dysponenta dotacji w kwocie 47.125,5 tys. zł; ten sposób zaplanowania dotacji występował też w 2005 r. [str. 21-24]

3) Nieprawidłowości w wykonaniu wydatków w CODN dotyczyły kwoty 952 tys. zł:

- nielegalnie udzielono 16 zamówień publicznych na kwotę 942,1 tys. zł, bez zachowania wymogu pisemnej umowy z wykonawcą; w ocenie Najwyższej Izby Kontroli, stanowiło to w każdym przypadku naruszenie dyscypliny finansów publicznych;
- nielegalnie ustalono uposażenie pracownikowi na stanowisku starszego specjalisty do spraw osobowych, przez co w ciągu 2006 r. uzyskał on dodatkowo 9,9 tys. zł wynagrodzenia. [str. 24]

2.2.4. Dotacje

Na dotacje przeznaczono 216.376,8 tys. zł, tj. 3,6% wydatków ogółem w cz. 30, z tego udzielono dotacji w kwocie 47.125,5 tys. zł, a środki w kwocie 169.251,3 tys. zł ujęto w planie wydatków niewygasających z upływem 2006 r.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, stosowane w 2006 r. procedury postępowania w sprawie zlecania zadań publicznych z zakresu wypoczynku dzieci i młodzieży nie zapewniały przejrzystości w wyłanianiu podmiotów, którym zlecane były do realizacji zadania publiczne finansowane w formie dotacji celowych.

W wyniku zaleceń audytu wewnętrznego w 2007 r. podjęto działania zmierzające do zmiany obowiązujących w tym zakresie procedur. [str. 24-26]

2.2.5. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Na wynagrodzenia w cz. 30 wydatkowano w 2006 r. ogółem 72.102,8 tys. zł, z tego: na wynagrodzenia 1014 pracowników państwowych jednostek budżetowych nie będących nauczycielami - 48.103,1 tys. zł, na wynagrodzenia 92 nauczycieli w szkołach i placówkach prowadzonych przez MEN – 4.334,8 tys. zł, na nagrody Ministra wypłacane nauczycielom

z terenu całego kraju za osiągnięcia dydaktyczno - wychowawcze - 2.951,3 tys. zł i na wynagrodzenia ryczałtowe wypłacane nauczycielom szkół polskich za granicą – 16.713,6 tys. zł

Wydatki na wynagrodzenia zrealizowano z zachowaniem limitów określonych w ustawie budżetowej na 2006 r. (po ich zwiększeniu z rezerw celowych).

W 2006 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników nie będących nauczycielami wyniosło 3.953 zł i w porównaniu do 2005 r. wzrosło o 8,9%, przy czym wynagrodzenia klasyfikowane w dziale 750 wyniosły przeciętnie 4.267 zł. Przeciętne wynagrodzenie brutto nauczycieli w szkołach i placówkach prowadzonych przez MEN wyniosło 3.926 zł i w porównaniu do 2005 r. wzrosło o 3,2%. [str. 26-27]

2.2.6. Inne ustalenia kontroli

- 1) W ramach działań 2.1 i 2.2. SPO RZL do końca 2006 r. przyjęte zostały do realizacji projekty o wartości ogółem 2.340.215,8 tys. zł, co stanowi 93% wartości zobowiązań określonych w *Ramowych planach* tych działań, natomiast zrealizowano wydatki w kwocie 1.152.756,9 tys. zł, tj. 62,2% wartości planowanych wydatków i 49,3% wartości projektów przyjętych do realizacji. Niewykorzystano przy tym w pełni środków planowanych na te cele, zarówno w budżecie 2006 r., jak i niewygasających z budżetu 2005 r. Nastąpiła poprawa tempa realizacji SPO RZL – z kwoty wydatkowanej ogółem w działaniach 2.1. i 2.2. na 2005 r. przypadło ok. 40%, a na 2006 r. – ok. 60%. [str. 30-32]
- 2) Funkcjonujące przy MEN gospodarstwo pomocnicze zrealizowało w planowanej wysokości przychody i wydatki. Gospodarstwo uzyskało zysk ze swojej działalności, z którego należna wpłata do budżetu wyniosła 28 tys. zł. [str. 27-28]
- 3) Dochody własne gromadzone przez 12 państwowych jednostek budżetowych wyniosły łącznie 4.339 tys. zł. Z rachunków dochodów własnych nie dokonywano w 2006 r. wpłaty do budżetu. [str. 28]
- 4) Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej, mimo niezrealizowania zakładanych w ustawie budżetowej przychodów i wydatków Funduszu. Spowodowane to było likwidacją Funduszu w trakcie roku, niedokonaniem planowanych wpłat na rzecz Funduszu z przychodów z prywatyzacji oraz niewydaniem przez Radę Ministrów rozporządzenia

w sprawie określenia terminów przekazywania środków Funduszu gminom oraz sposobu ustalania wysokości tych środków. [str. 28-29]

2.2.7. Finansowe rezultaty kontroli

Na finansowe rezultaty kontroli złożyły się:

- a) nieprawidłowości w wymiarze finansowym w kwocie 179.328,8 tys. zł (w MEN – w kwocie 178.376,8 tys. zł i w CODN – w kwocie 952 tys. zł), z tego:
 - uszczuplenia środków publicznych – 18,7 tys. zł,
 - kwoty wydatkowane z naruszeniem prawa – 48.176,9 tys. zł,
 - kwoty wydatkowane w następstwie działań niezgodnych z prawem – 28,8 tys. zł,
 - kwoty wydatkowane niegospodarnie, niecelowo i nierzetelnie – 99,6 tys. zł,
 - kwoty odpowiadające nierzetelnym danym w ewidencji finansowo – księgowej lub sprawozdawczości – 131.004,8 tys. zł;
- b) korzyści finansowe – w kwocie 73,4 tys. zł (w MEN).

2.3. Uwagi końcowe i wnioski

W celu wyeliminowania stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

- 1) Zapewnienie w MEN sprawnego systemu ustalania i dochodzenia kar umownych z tytułu niewywiązywania się z umów przez wykonawców udzielonych zamówień publicznych oraz bieżącej ewidencji księgowej należności budżetowych z tego tytułu.
- 2) Zapewnienie, w ramach nadzoru merytorycznego Sekretarza Stanu i Podsekretarza Stanu nad działalnością jednostek organizacyjnych MEN, legalności wydatków.
- 3) Zintensyfikowanie działań w realizacji SPO RZL w celu jak najpełniejszego wykorzystania na wsparcie dla edukacji środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

Gospodarka finansowa części 30 podlega rygorom wynikającym z ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych⁷, ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁸, ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁹ oraz z innych przepisów określających gospodarkę finansową państwowych jednostek budżetowych.

Na podstawie art. 47 ustawy budżetowej na 2006 r. minister właściwy do spraw oświaty i wychowania został upoważniony do centralnego zakupu wyposażenia pracowni internetowych oraz autobusów dla szkół.

Zgodnie z przepisami Karty Nauczyciela¹⁰, w budżecie ministra właściwego do spraw oświaty wyodrębnia się środki na realizację ogólnokrajowych zadań w zakresie doskonalenia nauczycieli oraz tworzy się specjalny fundusz nagród dla nauczycieli.

Urząd ministra właściwego do spraw oświaty pełni funkcję Instytucji Wdrażającej i Instytucji Pośredniczącej w realizacji SPO RZL.¹¹

W 2006 r. minister właściwy do spraw oświaty był dysponentem Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej.¹²

Budżet w cz. 30 wykonywany był w 2006 r. przez Ministerstwo Edukacji i Nauki oraz (po przekształceniu z dniem 5 maja 2006 r.) przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i 15 podległych państwowych jednostek budżetowych.

⁷ Dz. U. Nr 249, poz. 2104, ze zm.

⁸ Dz. U. Nr 19, poz. 177, ze zm.

⁹ Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, ze zm.

¹⁰ Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112, ze zm.).

¹¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie przyjęcia Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 (Dz. U. Nr 197, poz. 2024, ze zm.).

¹² Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 2005 r. o Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej (Dz. U. Nr 167, poz. 1400) i art. 2 ustawy z dnia 22 września 2006 r. o likwidacji Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej oraz zmianie ustawy o systemie oświaty i ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. Nr 208, poz. 1532).

3.2. Księgi rachunkowe i sprawozdawczość budżetowa

W obu kontrolowanych jednostkach, będących dysponentami trzeciego stopnia, w których oceniano wiarygodność ksiąg rachunkowych przeprowadzono również badanie prawidłowości ujęcia danych z ksiąg w rocznych sprawozdaniach: Rb-23 – o stanie środków na rachunkach bankowych, Rb-27 – z wykonania planu dochodów budżetu państwa, Rb-28 – z wykonania planu wydatków budżetu państwa oraz kwartalnych sprawozdaniach Rb-N o stanie należności i Rb-Z o stanie zobowiązań.

3.2.1. Opinia o księgach rachunkowych

W odniesieniu do organizacji systemu księgowości, w tym księgowości komputerowej oraz kontroli finansowej, w przypadku obu kontrolowanych jednostek wniesiono uwagi i zastrzeżenia polegające w szczególności na:

- niezgodności zakładowego planu kont (w MEN i CODN) z wykazem kont ustalonym w rozporządzeniu z 2006 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości¹³;
- niedostosowaniu (w CODN) lub opóźnionym dostosowaniu zakładowego planu kont (w MEN) do zmian wprowadzonych ww. rozporządzeniem.

W celu oceny skuteczności systemu księgowości i kontroli finansowej (badanie zgodności) oraz oceny rzetelności ksiąg rachunkowych (badanie wiarygodności) w obu kontrolowanych jednostkach wybrano przy pomocy narzędzia informatycznego, z zastosowaniem metod statystycznych, łącznie 335 dowodów księgowych (127 w MEN i 208 w CODN) na kwotę 32.396,7 tys. zł, które wraz z 838 dowodami dobranymi metodami niestatystycznymi na łączną kwotę 132.766 tys. zł, zostały zbadane pod kątem:

- poprawności formalnej oraz prawidłowości kontroli wewnętrznej i dekretacji,
- prawidłowości ewidencji transakcji w urządzeniach księgowych wpływającej na sprawozdawczość bieżącą i sprawozdawczość roczną.

Ponadto, w MEN dokonano badania ksiąg metodą pełnego przeglądu analitycznego, ukierunkowanego na kontrolę poprawności i terminowości ewidencji księgowej, a w CODN – metodą przeglądu ograniczonego. Przegląd analityczny oraz dobór i badanie próby dowodów księgowych prowadzone były zgodnie z metodyką przedstawioną

¹³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 lipca 2006 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych (Dz. U. Nr 142, poz. 1020).

w rozdziale 4.1. W przypadku MEN zastosowano statystyczny dobór próby tzw. metodą monetarną, a w przypadku CODN – dobór metodą losowania prostego. Dobór niestatystyczny dotyczył największych kwotowo pozycji wydatków i dochodów oraz zapisów księgowych wybranych celowo na podstawie przeglądu analitycznego zapisów księgowych i przeglądu rejestru udzielonych zamówień publicznych.

W zakresie poprawności formalnej (zgodności) dowodów i zapisów księgowych w badanej próbie stwierdzono nieprawidłowości dotyczące łącznie 296 dowodów na kwotę 26.821,8 tys. zł. Wykryte nieprawidłowości polegały w szczególności na:

- ujmowania dowodów w ewidencji księgowej z opóźnieniem w stosunku do daty ich otrzymania, braku oznaczeń identyfikujących dowody księgowe i niewskazaniu w dekretacji obowiązku zapisu na koncie 998 – *Zaangażowanie wydatków budżetowych roku bieżącego* (w MEN),
- braku daty operacji i braku opisu operacji w zapisach księgowych (w CODN).

Na podstawie przeprowadzonego badania wydane zostały następujące opinie o skuteczności systemu księgowości i kontroli finansowej:

- negatywna w odniesieniu do MEN,
- z zastrzeżeniami w odniesieniu do CODN.

W zakresie rzetelności zapisów księgowych, mającej wpływ na bieżące sprawozdania budżetowe (badanie wiarygodności), w przypadku MEN stwierdzono łącznie 728 zapisów zawierających nieprawidłowości na kwotę 106.008,1 tys. zł, w tym w próbie dobranej metodami niestatystycznymi 715 zapisów z nieprawidłowościami na kwotę 105.516,2 tys. zł. Nieprawidłowości dotyczyły w szczególności niedokonywania zapisu operacji na kontach zespołu 2 – *Rozrachunki i roszczenia* w momencie jej udokumentowania i powstania zobowiązań (ale dopiero w momencie zapłaty zobowiązań). Skutkowało to niewykazywaniem w księgach rachunkowych rzeczywistej wartości zobowiązań w poszczególnych okresach sprawozdawczych, a tym samym wpływało na zaniżenie wartości zobowiązań wykazywanych w sprawozdaniach miesięcznych Rb-28.

W przypadku CODN, w zakresie rzetelności zapisów księgowych, mających wpływ na bieżące sprawozdania budżetowe, stwierdzono 2 zapisy zawierające nieprawidłowości na kwotę 0,3 tys. zł.

Po przeprowadzeniu badania wiarygodności ksiąg rachunkowych w odniesieniu do sprawozdawczości bieżącej, wydane zostały opinie:

- negatywna w przypadku MEN,
- bez zastrzeżeń w przypadku CODN.

W ewidencji księgowej dysponenta trzeciego stopnia w MEN, do czasu zakończenia kontroli NIK, nie ujęto należności w kwocie 54,7 tys. zł, dochodzonych z tytułu kar umownych.

Stwierdzona w MEN praktyka ujmowania w ewidencji księgowej zobowiązań w momencie ich zapłaty (a nie w dacie ich powstania) powoduje brak wiarygodności wykazanego na koniec 2006 r. stanu zobowiązań ogółem¹⁴.

Ponadto, w MEN, w próbie dobranej statystycznie, stwierdzono nieprawidłowości na łączną kwotę 796,5 tys. zł, które dotyczyły nieuwjęcia 2 zdarzeń na koncie 998 – *Zaangażowanie wydatków budżetowych roku bieżącego*, którego obroty podlegają wykazaniu w sprawozdaniu rocznym Rb-28, w kolumnie zaangażowania wydatków.

W zakresie wiarygodności ksiąg rachunkowych w odniesieniu do sprawozdawczości rocznej wydano opinie:

- negatywną w przypadku MEN,
- bez zastrzeżeń w przypadku CODN.

Na nieprawidłowości w zakresie rachunkowości dysponenta trzeciego stopnia w Ministerstwie NIK wskazywała już w wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2004 r. i 2005 r., czego konsekwencją było skierowanie zawiadomienia do Prokuratury Okręgowej w Warszawie. W 2006 r. podjęto działania zmierzające do wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, polegające na wdrożeniu w MEN nowego systemu informatycznego do ewidencji finansowo – księgowej.

Badanie kontrolne wszystkich operacji dotyczących przychodów i wydatków Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej wykazało prawidłowe prowadzenie ewidencji księgowej.

¹⁴ Dokonana po zakończeniu kontroli NIK korekta sprawozdań rocznych łącznych Rb-27 i Rb-28 w zakresie stanu należności i zobowiązań ogółem wskazuje, że również ewidencja księgowa w tym zakresie została zmieniona.

3.2.2. Opinia o rocznych sprawozdaniach budżetowych

W wyniku badania zestawień obrotów i sald w kontrolowanych jednostkach stwierdzono, że dane z ksiąg rachunkowych zostały prawidłowo ujęte w rocznych sprawozdaniach budżetowych.

Badanie prawidłowości ujęcia danych ze sprawozdań jednostkowych w sprawozdaniach łącznych prowadzono na podstawie wybranych losowo pozycji ze sprawozdań łącznych Rb-27, Rb-28, Rb-23, Rb-N, Rb-Z. W wyniku badania nie stwierdzono błędów w zakresie przenoszenia danych ze sprawozdań jednostkowych na sprawozdania łączne.

Uwzględniając opinię na temat wiarygodności ksiąg, w odniesieniu do sprawozdawczości rocznej wydane zostały opinie:

- z zastrzeżeniami w stosunku do MEN,¹⁵
- bez zastrzeżeń w stosunku do CODN.

Sprawozdanie roczne łączne Rb-27 o wykonania planu dochodów zostało skorygowane z datą 18 kwietnia 2007 r., poprzez zwiększenie stanu należności ogółem na koniec 2006 r. o kwotę 72,2 tys. zł. Sprawozdanie roczne łączne Rb-28 o wykonaniu planu wydatków na koniec 2006 r. zostało skorygowane z datą 5 kwietnia 2007 r., poprzez zmniejszenie stanu zobowiązań ogółem o kwotę 98,8 tys. zł (korekta dotyczyła zobowiązań klasyfikowanych w 6 paragrafach wydatków).

W sprawozdaniach Rb-40 i Rb-33 z wykonania planu finansowego funduszu celowego na koniec 2006 r. (w odniesieniu do Funduszu im. Komisji) wykazano dane zgodnie z ewidencją księgową przychodów i wydatków.

3.3. Analiza wykonania budżetu

3.3.1. Dochody

W ustawie budżetowej na rok 2006 ustalono dochody w części 30 – *Oświata i wychowanie* w wysokości 996.311 tys. zł, tj. o 980.297,9 tys. zł wyższe od wykonania w 2005 roku.

¹⁵ W ocenie tej uwzględniono korektę sprawozdań rocznych łącznych Rb-27 i Rb-28, dokonaną po zakończeniu kontroli NIK. W wystąpieniu pokontrolnym, skierowanym do Ministra Edukacji i Nauki - przed wpłynięciem do NIK skorygowanych sprawozdań Rb-27 i Rb-28, zamieszczono negatywną ocenę tych sprawozdań, ze względu na niewiarygodność zawartych w nich danych o stanie należności i zobowiązań na koniec 2006 r.

Realizację dochodów budżetowych prezentują dane zawarte w załączniku nr 1 do informacji.

Zrealizowane dochody wyniosły 138.437,9 tys. zł i w stosunku do kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2006 były niższe o 857.873,1 tys. zł, tj. o 86,1%. W porównaniu do 2005 r. dochody były wyższe o 122.424,8 tys. zł, tj. ok. ośmiokrotnie.

Wyższe niż planowane w ustawie budżetowej dochody osiągnięto w dziale 750 - *Administracja publiczna* - o 20.520,8 tys. zł (przy planie 982 tys. zł). Spowodowane to było niewykorzystaniem środków pieniężnych uzyskanych na realizację planu wydatków niewygasających z upływem 2005 r., które w kwocie 21.325 tys. zł przekazano na dochody budżetowe. Planowane w tym dziale dochody z tytułu refundacji wydatków poniesionych na współfinansowanie projektów SPO RZL w kwocie 978 tys. zł zrealizowano w kwocie 65,5 tys. zł, tj. 6,7% planu.

Niższe od planowanych w ustawie budżetowej dochody uzyskano w dziale 801 – *Oświata i wychowanie*. Z planowanej kwoty 995.329 tys. zł, uzyskano dochody w kwocie 116.934,8 tys. zł, tj. 11,7%. Spowodowane to było nieuzyskaniem w zakładanej wysokości wpływów z tytułu refundacji wydatków poniesionych na prefinansowanie projektów realizowanych w ramach SPO RZL.

Największy udział w strukturze dochodów miały dochody w działach:

- 801 – *Oświata i wychowanie*, zrealizowane w kwocie 116.934,8 tys. zł (84,5% dochodów ogółem w cz. 30), w tym w rozdz. 80195 – *Pozostała działalność* – w kwocie 116.163,8 tys. zł (99,3% dochodów ogółem w dz. 801); głównym źródłem tych dochodów była refundacja z Europejskiego Funduszy Społecznego wydatków poniesionych na prefinansowanie projektów w ramach SPO RZL;
- 750 – *Administracja publiczna* – zrealizowane w kwocie 21.502,8 tys. zł (15,5% dochodów ogółem w cz. 30), w tym w rozdz. 75095 – *Pozostała działalność* – w kwocie 21.325 tys. zł; głównym źródłem tych dochodów były zwroty niewykorzystanych środków pieniężnych, przewidzianych w planie wydatków niewygasających z upływem 2005 r. na realizację projektów w ramach SPO RZL.

Należności pozostałe do zapłaty ogółem, według stanu na koniec grudnia 2006 r., wyniosły 122,9 tys. zł i w porównaniu do stanu na koniec grudnia 2005 r. (55 tys. zł) były wyższe o 123%.¹⁶

Zaległości netto, według stanu na koniec grudnia 2006 r., wyniosły 22,9 tys. zł i były niższe w porównaniu do stanu na koniec grudnia 2005 r. o 18,2%. Zaległości na koniec 2006 r. wystąpiły w CODN (dz. 801 – *Oświata i wychowanie*) i dotyczyły opłat za udostępnienie budynku na cele reklamowe i czynszu mieszkaniowego.

W 2006 r. umorzono należności na kwotę 20,9 tys. zł i odroczone spłatę kwoty 3,1 tys. zł. Umorzenia należności dokonał dyrektor CODN w związku z nieskutecznością działań windykacyjnych i upadłością i likwidacją podmiotów zobowiązanych.

Pobrane dochody były terminowo przekazywane na rachunek budżetu państwa.

Nieprawidłowości w zakresie realizacji dochodów budżetowych dotyczyły nieustalenia i niedochodzenia (do czasu zakończenia kontroli NIK) należności w kwocie 18,7 tys. zł z tytułu kar umownych, w związku z opóźnieniem realizacji umów na dostawę pracowni komputerowych i centrów informacji multimedialnej oraz adaptację, wydrukowanie i dostawę podręczników do kształcenia specjalnego. Było to niezgodne z przepisami § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie gospodarki finansowej jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych oraz trybu postępowania przy przekształcaniu w inną formę organizacyjno – prawną¹⁷, zobowiązującymi państwowe jednostki budżetowe do prawidłowego i terminowego naliczania należności z tytułu dochodów budżetowych. Odpowiedzialność w tym zakresie ponosi główna księgowa MEN, która przyjęła do realizacji wnioski departamentu nadzorującego wykonanie umów.¹⁸

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, powyższe zaniechanie stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych, określone w art. 5 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych¹⁹, tj. czyn polegający na nieustaleniu i niedochodzeniu należności Skarbu Państwa.

¹⁶ Kwota należności na koniec 2006 r., wg korekty sprawozdania łącznego Rb-27, sporządzonej na dzień 18 kwietnia 2007 r.

¹⁷ Dz. U. Nr 116, poz. 783.

¹⁸ Z przekazanej do NIK w dniu 4 maja 2007 r. korekty sprawozdania łącznego Rb-27, sporządzonej na dzień 18 kwietnia 2007 r. (tj. po zakończeniu kontroli), wynika, że wymienione kary umowne zostały ustalone i wykazane w tym sprawozdaniu jako należności budżetowe.

¹⁹ Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114, ze zm.

3.3.2. Wydatki

W ustawie budżetowej na rok 2006 ustalono wydatki w części 30 – *Oświata i wychowanie* w wysokości 1.344.693 tys. zł. W ciągu 2006 r. planowane wydatki zostały zwiększone o 150.499,2 tys. zł do łącznej wysokości 1.495.192,2 tys. zł, w tym o kwotę 300 tys. zł z rezerwy ogólnej i o kwotę 147.112,2 tys. zł z rezerw celowych. Skierowane do cz. 30 środki z rezerw celowych przeznaczone były głównie na finansowanie wkładu krajowego w realizacji projektów SPO RZL (81.387,5 tys. zł z poz. 10 rezerw celowych) oraz zakup pracowni komputerowych i autobusów dla szkół (37.000 tys. zł).

Realizację wydatków budżetowych prezentują dane zawarte w załączniku nr 2 do informacji.

Zrealizowane wydatki wyniosły 1.293.933,1 tys. zł, tj. 86,5% budżetu po zmianach. W porównaniu do 2005 r. wydatki były wyższe o 860.730,9 tys. zł, tj. o 198,7%. Zwiększenie to spowodowane było głównie włączeniem do budżetu od 2006 r. środków na prefinansowanie zadań realizowanych w ramach SPO RZL.

Największy udział w strukturze wydatków miały wydatki w działach:

- 801 - *Oświata i wychowanie* – 1.254.038,1 tys. zł (96,9% wydatków ogółem), w tym głównie w rozdz. 80195 – *Pozostała działalność* – w kwocie 953.353,7 tys. zł (76% wydatków w dz. 801), rozdz. 80145 – *Komisje egzaminacyjne* – 162.607,9 tys. zł (13,4% wydatków w dz. 801), rozdz. 80146 – *Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli* – 105.653,3 tys. zł (8,4% wydatków w dz. 801) i rozdz. 80135 – *Szkolnictwo polskie za granicą* - 27.685 tys. zł (2,2% wydatków w dz. 801);
- 750 - *Administracja publiczna*, rozdz. 75001 – *Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej* – w kwocie 26.415,3 tys. zł (2,1% wydatków ogółem).

Wydatki w dz. 801 planowane (po zmianach) w kwocie 1.453.221,8 tys. zł zrealizowano w kwocie 1.254.038,1 tys. zł, tj. w 86,3%, z tego kasowo wykonano wydatki w kwocie 702.241,8 tys. zł, a środki w kwocie 551.796,3 tys. zł (44% wykonania ogółem) ujęto w planie wydatków niewygasających z upływem roku budżetowego. Struktura wykonania wydatków ogółem, w układzie grup ekonomicznych wydatków, ukształtowała się następująco: dotacje – 204.084 tys. zł (16,3%), świadczenia na rzecz osób fizycznych –

7.606,7 tys. zł (0,6%), wydatki bieżące – 641.665,9 tys. zł (51,2%), wydatki majątkowe – 400.681,5 tys. zł (31,9%). W tym dziale finansowano głównie:

- w rozdz. 80135 – *Szkolnictwo polskie za granicą* - działalność szkół polskich za granicą, organizowanie działalności oświatowej wśród polonii za granicą, zakup i wysyłkę pomocy dydaktycznych dla polonii w krajach byłego ZSRR;
- w rozdz. 80145 – *Komisje egzaminacyjne* - funkcjonowanie 8 komisji egzaminacyjnych (CKE i 8 OKE) oraz realizowane przez nie projekty w ramach SPO RZL;
- w rozdz. 80146 – *Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli* - funkcjonowanie 4 centralnych placówek doskonalenia nauczycieli, zadania z zakresu doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym oraz projekty realizowane w ramach SPO RZL;
- w rozdz. 80195 – *Pozostała działalność* – realizację przez Ministerstwo zadań edukacyjnych oraz projektów w ramach SPO RZL; najwyższe wydatki (wykonane kasowo) poniesiono na: realizację projektów w ramach SPO RZL – 399.513,4 tys. zł, składki do organizacji międzynarodowych - 19.455,7 tys. zł, organizację olimpiad przedmiotowych – 6.218,4 tys. zł, administrowanie programami *Leonardo da Vinci II* i *Młodzież* – 5.523,9 tys. zł, centralne zakupy pracowni internetowych dla szkół województwa mazowieckiego – 5.513,7 tys. zł.

Wydatki w dz. 750 realizowano w rozdz. 75001 – *Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej* i w całości przeznaczono na sfinansowanie kosztów funkcjonowania Ministerstwa. Wydatki planowane (po zmianach) w kwocie 27.518,4 tys. zł zrealizowano w kwocie ogółem 26.415,3 tys. zł, tj. w 96%, z tego kasowo wykonano wydatki w kwocie 25.728,2 tys. zł, a środki w kwocie 687,1 tys. zł (2,6% wykonania ogółem) ujęto w planie wydatków niewygasających z upływem roku budżetowego. Całość środków ujętych w planie wydatków niewygasających pochodziła z niewykorzystania środków planowanych na wydatki majątkowe. Struktura wykonania wydatków ogółem, w układzie grup ekonomicznych wydatków, ukształtowała się następująco: świadczenia na rzecz osób fizycznych – 6,7 tys. zł (0,1%), wydatki bieżące – 25.578,7 tys. zł (96,8%), wydatki majątkowe – 829,9 tys. zł (3,1%).

W planie wydatków niewygasających z upływem 2006 r.²⁰ ujęto w cz. 30 środki w kwocie ogółem 552.483,5 tys. zł, z tego: planowane na realizację zadań w ramach SPO RZL – w kwocie 537.696,4 tys. zł (97,3%) i planowane na inne zadania – w kwocie 14.787,1 tys. zł (2,7%).

Niewydatkowanie w 2006 r. środków planowanych na finansowanie działań SPO RZL wynikało głównie z opóźnień w realizacji części projektów. Spowodowane to było między innymi przedłużającymi się postępowaniami o udzielenie zamówienia publicznego, unieważnianiem postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, modyfikacją projektów w trakcie ich realizacji i brakiem zainteresowania ze strony nauczycieli niektórymi projektami z zakresu dokształcania i doskonalenia zawodowego. Zgodnie z art. 157 ust. 2 pkt 2 ustawy o finansach publicznych, środki przeznaczone na finansowanie projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej nie wygasają z upływem roku budżetowego.

W planie wydatków niewygasających na zadania finansowane w całości z budżetu ujęto środki przewidziane na wyposażenie MEN w sprzęt informatyczny (687,1 tys. zł), audyt zewnętrzny projektu *Wyposażenie poradni psychologiczno – pedagogicznych w sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem* (100 tys. zł) i centralny zakup autobusów szkolnych (14.000 tys. zł). W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, włączenie do planu wydatków niewygasających środków na wymienione zadania było uzasadnione.

Z planowanych wydatków w cz. 30 niewykorzystano kwoty 201.259,1 tys. zł, z czego kwotę 195.292,5 tys. zł (97%) objęto blokadą wydatków na podstawie art. 154 ust. 3 pkt 2 ustawy o finansach publicznych. Blokadą objęto wydatki na zadania, w których stwierdzono nadmiar środków (przewidziano niewykorzystanie środków w roku budżetowym). Dotyczyło to:

- 1) wydatków w kwocie 189.642,3 tys. zł planowanych na realizację projektów w ramach SPO RZL, z tego: na współfinansowanie krajowe – 4.028,6 tys. zł i prefinansowanie – 185.613,7 tys. zł; między innymi odnosiło się to do następujących projektów: *Wyposażenie w sprzęt komputerowy szkół (...)* - 95.961,2 tys. zł, *Studia podyplomowe dla absolwentów rozpoczynających pracę w zawodzie nauczyciela w zakresie ICT, języków obcych oraz nauczania drugiego przedmiotu (cz. II)* – 45.864,3 tys. zł, *Kursy*

²⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2006 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2006 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. Nr 232, poz. 1689).

języków obcych – 11.628,1 tys. zł, *Kursy pedagogiki specjalnej* – 11.486,6 tys. zł, *Wspieranie szkolnictwa zawodowego poprzez kursy i inne formy doskonalenia* – 11.440,2 tys. zł;

- 2) wydatków w kwocie 5.650,2 tys. zł planowanych na działalność podległych jednostek budżetowych; odnosiło się to głównie do wydatków planowanych w Zespole Szkół na funkcjonowanie szkół polskich za granicą, ze względu na mniejszą od zakładanej liczbę nauczycieli wydelegowanych do pracy w szkołach europejskich, oraz wydatków planowanych w CODN na świadczenia dla nauczycieli delegowanych do pracy wśród polonii, ze względu na oszczędności wynikające z różnic w kursie złotego na etapie planowania i wykonywania wydatków na szkolnictwo zagraniczne.

W przypadku projektów na zakup wyposażenia dla szkół i placówek oświatowych, niezrealizowanie planowanych wydatków związane było z uzyskaniem w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego niższych cen od zakładanych, brakiem środków na współfinansowanie krajowe – powodującym niewykorzystanie również środków na prefinansowanie, opóźnieniem w realizacji projektów lub nieterminowym wykonywaniem umów przez wykonawców zamówień publicznych. W przypadku projektów z zakresu doskonalenia nauczycieli, niewykorzystanie środków związane było z opóźnieniem ich wdrożenia oraz mniejszym od zakładanego zainteresowaniem nauczycieli oferowanymi formami doskonalenia.

Środki uzyskane z rezerw celowych (w odniesieniu do badanej kwoty 118.532,9 tys. zł) i rezerwy ogólnej budżetu państwa wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem, poprzez wydatkowanie na zadania zrealizowane w trakcie 2006 r. lub włączenie do planu wydatków niewygasających z upływem roku.

Wydatki majątkowe ogółem w cz. 30 planowane (po zmianach) w kwocie 499.221,9 tys. zł zrealizowano w kwocie 401.511,5 tys. zł, tj. w 80,4%, z tego kasowo wykonano wydatki w kwocie 168.177,2 tys. zł, a środki w kwocie 233.187,3 tys. zł ujęto w planie wydatków niewygasających z upływem 2006 r. Niewykorzystanie środków na wydatki majątkowe dotyczyło głównie dwóch projektów SPO RZL: *Wyposażenie w sprzęt komputerowy szkół (...)* - zablokowana kwota 95.961,2 tys. zł i *Internetowe centra informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych* – zablokowana kwota 2.258,5 tys. zł.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 2006 r. wyniosły 4.714,2 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia poprzedniego roku odpowiednio o 5,9%. Zobowiązania te nie miały charakteru wymagalnych.²¹

W 2006 r. dokonano spłaty zobowiązań wymagalnych z roku poprzedniego w kwocie 1,9 tys. zł.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań zapłacono w 2006 r. odsetki w kwocie 25,5 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania w poprzednim roku o 17,5%.

W zakresie realizacji wydatków stwierdzono nieprawidłowości dotyczące łącznie kwoty 48.307,8 tys. zł, z tego w MEN - 47.355,8 tys. zł i CODN – 952 tys. zł.

Nieprawidłowości w realizacji wydatków w MEN obejmowały następujące sprawy:

1) Nielegalnie wykorzystano kwotę 109,3 tys. zł, z tego:

- wydatkowano kwotę 20,9 tys. zł na zakup wyposażenia dla Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej Nr 1 w Łomży, mimo że zgodnie z art. 5 ust. 7 pkt 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty²², wyposażenie poradni w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji zadań statutowych należy do obowiązków właściwego powiatu będącego organem prowadzącym; odpowiedzialność za wykonanie tego wydatku ponosi Sekretarz Stanu, który podjął decyzję o realizacji takiego zakupu;
- wydatkowano kwotę 2,2 tys. zł na zakup wyposażenia dla Szkoły Podstawowej w Rachcinie, mimo że zgodnie z art. 5 ust. 7 pkt 4 ustawy o systemie oświaty, wyposażenie szkół podstawowych i przedszkoli w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji zadań statutowych, należy do obowiązków właściwej gminy będącej organem prowadzącym; odpowiedzialność za wykonanie tego wydatku ponosi zastępca dyrektora Departamentu Nadzoru Oświatowego, która poleciła dokonanie tego zakupu Kujawsko – Pomorskiemu Kuratorowi Oświaty;
- wydatkowano kwotę 9,6 tys. zł na pomoc o charakterze socjalnym dla uczennicy I Liceum Ogólnokształcącego w Kwidzynie, mimo że zgodnie z art. 90m ust. 1 ustawy o systemie oświaty, pomoc materialną o charakterze socjalnym przyznaje uczniom właściwy wójt, burmistrz lub prezydent miasta; odpowiedzialność za

²¹ Kwota zobowiązań wg korekty sprawozdania Rb-28, sporządzonej na dzień 5 kwietnia 2007 r.

²² Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.

wykonanie tego wydatku ponosi były Podsekretarz Stanu, który zdecydował o wyborze formy udzielenia pomocy i ustalił jej wysokość;

- udzielono dotacji celowej w kwocie 15,8 tys. zł Centrum Metodycznemu Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej (CMPPP), tj. podległej MEN państwowej jednostce budżetowej, na zlecone jej umową zadania z zakresu współpracy międzynarodowej dzieci i młodzieży, co nie mieściło się w zakresie wydatków przewidzianych do finansowania w formie dotacji celowych, określonym w art. 106 ust. 2 pkt 1 i art. 107 ustawy o finansach publicznych; odpowiedzialność za przyjęcie tego sposobu zlecenia i sfinansowania zadania ponosi Sekretarz Stanu, który podjął decyzję w sprawie zlecenia CMPPP realizacji zadania;
- udzielono dotacji celowych Caritas Archidiecezji Wrocławskiej i Fundacji Pomoc Rodzinie z siedzibą w Łomiankach w kwotach 30.800 zł i 30.000 zł na realizację zadań z zakresu wypoczynku dzieci i młodzieży, z pominięciem trybu konkursowego, wymaganego przepisami art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, ze zm.); odpowiedzialność w tym zakresie ponosi Sekretarz Stanu, który podjął decyzję o zleceniu zadań tym organizacjom.

W ocenie NIK, dopuszczono się naruszeń dyscypliny finansów publicznych, określonych w art. 11 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (w przypadku: zakupu wyposażenia na rzecz PPP Nr 1 w Łomży i Szkoły Podstawowej w Rachcinie, udzielenia pomocy socjalnej uczniowi I LO w Kwidzynie i udzielania dotacji CMPPP) oraz art. 8 pkt 1 ustawy (w przypadku udzielenia dotacji Caritas Archidiecezji Wrocławskiej i Fundacji Pomoc Rodzinie).

- 2) Niegospodarnie wydatkowano kwotę 99,6 tys. zł na zakupienie w końcu grudnia 2006 r. nagród dla uczniów oraz upominków dla szkół i placówek oświatowych, które będą mogły być wykorzystane dopiero w 2007 r. W ten sposób środki planowane w budżecie 2006 r. wykorzystano na realizację zadań roku następnego. Zgoda na takie wykorzystanie środków została wyrażona przez Podsekretarza Stanu. W ocenie NIK, tworzenie takich zapasów magazynowych należy uznać za sprzeczne z zasadą oszczędnego dokonywania wydatków, wynikającą z art. 138 pkt 3 ustawy o finansach publicznych.

- 3) Nierzetelnie wywiązano się z obowiązku terminowego dokonania wpłat miesięcznych na rzecz PFRON za lipiec i sierpień 2006 r. w kwocie łącznie 21,3 tys. zł, skutkiem czego była zapłata odsetek za zwłokę (w kwocie 110,73 zł). Wpłaty za sierpień w kwocie 10,7 tys. zł dokonano z jednodniowym opóźnieniem, natomiast wpłaty za lipiec, dokonanej dwuetapowo, odpowiednio z jednodniowym i trzydziestosześciodniowym opóźnieniem. Odpowiedzialność za niedokonanie pełnej i terminowej wpłaty za lipiec ponoszą osoby zatwierdzające realizację przelewu bankowego, tj. p.o. Naczelnik Wydziału Finansowo – Księgowego i p.o. zastępca dyrektora Biura Administracyjnego.

W ocenie NIK, nieterminowe dokonywanie wpłat na rzecz PFRON stanowiło naruszenie dyscypliny finansów publicznych, określone art. 14 pkt 5 i art. 16 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszeniu dyscypliny finansów publicznych.

- 4) Nielegalnie przekazano dotacje w kwocie 47.125,5 tys. zł z rachunku bieżącego dysponenta trzeciego w MEN, bowiem przepisy § 7 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa²³ przewidują przeznaczanie środków otrzymanych przez dysponenta trzeciego stopnia na pokrycie własnych wydatków bez prawa ich dalszego przekazywania. Spowodowane to było ujęciem środków planowanych na dotacje w planie finansowym MEN, a wcześniej MEiN, jako dysponenta trzeciego stopnia budżetu państwa.

Działanie takie było kontynuacją rozwiązań funkcjonujących w latach wcześniejszych. Wniosek NIK o zmianę tego stanu, skierowany po kontroli wykonania budżetu państwa w 2005 r. do Ministra Edukacji i Nauki, nie został zrealizowany. Najwyższa Izba Kontroli przyjmuje wyjaśnienia Ministra Edukacji Narodowej w tej sprawie i zawartą w nich deklarację wyeliminowania tych nieprawidłowości od 2008 r.

Ponadto, NIK krytycznie ocenia zawieszenie przez Ministra Edukacji Narodowej, na okres ok. jednego miesiąca, postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na zakup autobusów szkolnych. Nastąpiło to ze względu na rozważaną ewentualność zmiany przeznaczenia środków uzyskanych na ten cel. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, było to działanie niecelowe, bowiem przepisy art. 47 ustawy budżetowej na 2006 r. zobowiązywały ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do zakupu autobusów ze środków

²³ Dz. U. Nr 116, poz. 784.

ujętych w rezerwie celowej. Ostatecznie do końca 2006 r. nie ogłoszono przetargu na planowany zakup 43 autobusów, a środki na ten cel w kwocie 14.000 tys. zł włączono do planu wydatków niewygasających.

Nieprawidłowości w realizacji wydatków w CODN obejmowały następujące sprawy:

- 1) Nielegalnie udzielono 16 zamówień publicznych na kwotę 942,1 tys. zł. Zamówień tych dokonano w trybie zapytania o cenę, bez zawarcia pisemnej umowy z wykonawcą, do czego zobowiązują przepisy art. 139 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²⁴.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, udzielenie zamówienia bez zawarcia pisemnej umowy stanowiło naruszenie dyscypliny finansów publicznych, określone art. 17 ust. 2 pkt 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszeniu dyscypliny finansów publicznych.

- 2) Nielegalnie ustalono dodatek funkcyjny i dodatek do wynagrodzenia pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku starszego specjalisty do spraw osobowych, przez co w ciągu 2006 r. uzyskał on dodatkowo 9,9 tys. zł wynagrodzenia. Nieprawidłowości w tym zakresie polegały na:

- przyznaniu pracownikowi dodatku funkcyjnego (140 zł miesięcznie), co było niezgodne z przepisami § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 3 lipca 1996 r.²⁵, przewidującymi taki dodatek tylko dla osób zajmujących stanowiska kierownicze;
- ustaleniu i wypłacie pracownikowi dodatkowego wynagrodzenia (685,35 zł miesięcznie) z tytułu realizacji zadań związanych z kierowaniem nauczycieli do pracy za granicą, mimo że przepisy § 19 ust. 1 i 2 wymienionego rozporządzenia nie przewidują przyznania dodatkowego wynagrodzenia za wykonywanie tego rodzaju zadań.

3.3.3. Dotacje

W cz. 30 w 2006 r. zrealizowano wydatki w formie dotacji w kwocie ogółem 216.376,8 tys. zł, z tego udzielono dotacji w kwocie 47.125,5 tys. zł, a środki w kwocie

²⁴ Dz. U. z 2006 r. Nr 164, poz. 1163, ze zm.

²⁵ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 3 lipca 1996 r. w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń dla pracowników niebędących nauczycielami, zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez organy administracji rządowej oraz w niektórych innych jednostkach organizacyjnych (Dz. U. Nr 80, poz. 375, ze zm.).

169.251,3 tys. zł ujęto w planie wydatków niewygasających z upływem 2006 r. Do planu wydatków niewygasających włączono środki przewidziane na finansowanie działań SPO RZL.

Dotacje podmiotowe dla wydawców podręczników szkolnych

W ustawie budżetowej na 2006 r. zaplanowano w cz. 30 dotacje podmiotowe dla wydawców podręczników szkolnych w kwocie 50 tys. zł. Środki te wykorzystano w zaplanowanej kwocie na dotację dla Zrzeszenia Kaszubsko – Pomorskiego z siedzibą w Gdańsku, będącego wydawcą podręczników szkolnych do nauki języka regionalnego mniejszości etnicznej kaszubskiej.

Dotacje przedmiotowe dla wydawców podręczników szkolnych

W układzie wykonawczym budżetu na 2006 r. w cz. 30 zaplanowano dotacje przedmiotowe dla wydawców podręczników szkolnych w kwocie 250 tys. zł. Dotacji udzielono 4 wydawcom podręczników szkolnych do kształcenia zawodowego w kwocie łącznie 246,5 tys. zł (98,6% kwoty zaplanowanej). Dotacjami objęto pierwsze wydania ogółem 9 tytułów podręczników, w nakładzie od 700 do 5.500 egzemplarzy każdy. Dotacje ustalano w granicach określonych przepisami § 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lipca 2006 r.²⁶.

Dotacje celowe na zadania z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej

Na dotacje celowe w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (klasyfikowane w rozdz. 85412 – *Kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej, a także szkolenia młodzieży* i 85413 – *Kolonie i obozy dla młodzieży polonijnej w kraju*) wydatkowano w 2006 r. kwotę 11.996,3 tys. zł. W ramach tych środków dofinansowywano zadania z zakresu wypoczynku krajowego dzieci i młodzieży, wypoczynku dzieci z terenów byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych, obozy językowe dla uczniów, międzynarodowe formy wypoczynku oraz wypoczynek dla dzieci polonii z zagranicy.

Uwagi Najwyższej Izby Kontroli dotyczą braku przejrzystości w wyłanianiu przez MEN podmiotów, którym zlecane są do realizacji zadania publiczne z zakresu wypoczynku dzieci i młodzieży, finansowane w formie dotacji celowych.

Obowiązujące w 2006 r. procedury zlecania zadań z zakresu różnych form wypoczynku dzieci i młodzieży (poza zlecaniem organizacji obozów językowych i zadań z zakresu współpracy międzynarodowej) uregulowane zostały w decyzji nr 8 Ministra Edukacji i Nauki z dnia 24 kwietnia 2006 r. W uregulowaniach tych nie przewidziano pisemnego uzasadnienia wyboru oferty i wysokości proponowanego dofinansowania przez Zespół ds. zadań zleconych, dokonujący oceny ofert podmiotów ubiegających się w trybie konkursowym o realizację zadań publicznych i rekomendujący oferty do dofinansowania. W stosowanej procedurze przewidziano wstępne ocenianie oferty przez pracowników merytorycznych właściwego departamentu, dokumentowanej na specjalnej karcie kontrolnej, w tym punktową ocenę całościową oferty, ale nie ustalono kryteriów tego oceniania.

Zlecanie zadań publicznych z zakresu edukacji jednostkom niepublicznym było w 2006 r. przedmiotem badania przez audytora wewnętrznego w MEN. Najwyższa Izba Kontroli podziela wnioski wydane w wyniku przeprowadzonego audytu, zmierzające do uzupełnienia wewnętrznych uregulowań o szczegółowe procedury postępowania, określające między innymi kryteria oceny projektów zgłoszonych do dofinansowania i sposób dokumentowania pracy Zespołu ds. zadań zleconych.

3.3.4. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Na wynagrodzenia w cz. 30 wydatkowano w 2006 r. ogółem 72.102,8 tys. zł (łącznie z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym), z tego: na wynagrodzenia pracowników państwowych jednostek budżetowych nie będących nauczycielami – 48.103,1 tys. zł, wynagrodzenia nauczycieli w szkołach i placówkach prowadzonych przez MEN – 4.334,8 tys. zł, nagrody Ministra wypłacane nauczycielom z terenu całego kraju za osiągnięcia dydaktyczno - wychowawcze - 2.951,3 tys. zł i wynagrodzenia ryczałtowe wypłacane nauczycielom szkół polskich za granicą – 16.713,6 tys. zł. Przeciętne zatrudnienie ogółem w państwowych jednostkach budżetowych, klasyfikowanych w cz. 30 (bez nauczycieli szkół polskich za granicą), wyniosło 1.106 pełnozatrudnionych, z tego 1.014 pełnozatrudnionych w działalności podstawowej państwowych jednostek budżetowych (objętych ustawą o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze

²⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie stawek, szczegółowego sposobu oraz trybu udzielania i rozliczania dotacji przedmiotowych do podręczników szkolnych (Dz. U. Nr 137, poz. 974).

budżetowej) i 92 nauczycieli (nie objętych ustawą o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej).

Wydatki na wynagrodzenia zrealizowano z zachowaniem limitów określonych w ustawie budżetowej na 2006 r. (uwzględniając zwiększenia planu z rezerw celowych).

Zatrudnienie i wynagrodzenia prezentują dane zawarte w załączniku nr 3 do informacji.

Przeciętne zatrudnienie w państwowych jednostkach budżetowych w działalności objętej ustawą o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej (tj. bez nauczycieli), wynoszące ogółem 1.014 osób, było wyższe w porównaniu do 2005 r. o 11 osób, tj. o 1,1%. Przeciętne zatrudnienie klasyfikowane w dz. 750 – *Administracja publiczna* wyniosło 282 osoby i w porównaniu do limitu zatrudnienia było niższe o 62 osoby. Niższy od planowanego stan zatrudnienia w dz. 750 wynika z trudności w pozyskiwaniu nowych pracowników w MEN.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami dodatkowego wynagrodzenia rocznego) w działalności objętej ustawą o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej (tj. bez nauczycieli) w 2006 r. wyniosło 3.953 zł, w tym w dziale 750 – 4.267 zł. W porównaniu do 2005 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2006 r. wzrosło o 8,9%.

W 2006 r. przeciętne wynagrodzenie brutto nauczycieli w szkołach i placówkach prowadzonych przez MEN wyniosło 3.926 zł, i w porównaniu do 2005 r. wzrosło o 3,2%.

3.4. Gospodarstwa pomocnicze

W cz. 30 funkcjonowało w 2006 r. jedno gospodarstwo pomocnicze, odpowiednio przy Ministerstwie Edukacji i Nauki oraz Ministerstwie Edukacji Narodowej. Gospodarstwo nie było dotowane z budżetu.

Przychody gospodarstwa pomocniczego w 2006 r. wyniosły 6.171,6 tys. zł i były wyższe o 0,2% od kwoty planowanej (po zmianach).

Koszty gospodarstwa pomocniczego w 2006 r. wyniosły 6.102,6 tys. zł i były o 0,2% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 20,4% wyższe niż wykonanie w 2005 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 28 tys. zł i były niższe o 38,3% od wpłat zrealizowanych w poprzednim roku.

Przeciętne zatrudnienie w gospodarstwie pomocniczym w 2006 r. wyniosło 79 osób. W porównaniu do 2005 r. przeciętne zatrudnienie w 2006 r. było niższe o 1 osobę, tj. o 1,3%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami dodatkowego wynagrodzenia rocznego) w 2006 r. wyniosło 2.339 zł. W porównaniu do 2005 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2006 r. wzrosło o 2,7%.

3.5. Rachunki dochodów własnych

Dochody własne w cz. 30 realizowało 12 państwowych jednostek budżetowych. Dochody własne w 2006 r. wykonano w kwocie 4.339 tys. zł. Pochodziły one głównie z wpłat podmiotów ubiegających się o dopuszczenie podręczników do użytku szkolnego - na pokrycie kosztów opinii rzeczoznawców (w MEN), usług szkoleniowych (w placówkach doskonalenia nauczycieli) i opłat egzaminacyjnych (w komisjach egzaminacyjnych). Z rachunków dochodów własnych w 2006 r. wydatkowano 2.995,6 tys. zł z przeznaczeniem głównie na wynagrodzenia bezosobowe z tytułu umów zlecenia i o dzieło (§ 4170), zakupy materiałów i wyposażenia (§ 4210), zakupy usług remontowych (§ 4270), zakupy usług pozostałych (§ 4300), zakupy inwestycyjne (§ 6060 i § 6140). Z rachunków dochodów własnych nie dokonywano w 2006 r. wpłaty do budżetu.

3.6. Fundusz im. Komisji Edukacji Narodowej

Fundusz, utworzony ustawą z dnia 29 sierpnia 2005 r. o Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej²⁷ i zlikwidowany ustawą z dnia 22 września 2006 r. o likwidacji Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej oraz o zmianie ustawy o systemie oświaty i ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji²⁸, funkcjonował w okresie od 1 września 2005 r. do 5 grudnia 2006 r. Wniosek w sprawie likwidacji Funduszu Minister Edukacji Narodowej przedłożył Radzie Ministrów w piśmie z dnia 25 lipca 2006 r. Likwidację Funduszu uzasadniono dążeniem do usunięcia podwójnego systemu finansowania pomocy materialnej dla uczniów, realizowanego wg takich samych zasad, ale w różnym trybie, w ramach *Narodowego Programu Stypendialnego* i ze środków Funduszu.

W 2005 r. Fundusz nie zrealizował żadnych przychodów.

W ustawie budżetowej na 2006 r. ustalono przychody Funduszu w wysokości 55.000 tys. zł i wydatki w wysokości 54.000 tys. zł.

²⁷ Dz. U. Nr 167, poz. 1400.

²⁸ Dz. U. Nr 208, poz. 1532.

Do czasu likwidacji, tj. do dnia 5 grudnia 2006 r., przychody Funduszu wyniosły 5.939 tys. zł, z tego: z wpłat Ministerstwa Skarbu Państwa z tytułu 1% odpisu od przychodów z prywatyzacji - 5.879,9 tys. zł (10,7% planowanych z tego tytułu) i z odsetek od środków zgromadzonych na rachunku Funduszu – 59,1 tys. zł. Niższe od planowanych przychody z prywatyzacji spowodowane były ograniczeniem wpłat na rachunek Funduszu przez Ministerstwo Skarbu Państwa. Kwota tych wpłat została ustalona jako 1% przychodów z prywatyzacji uzyskanych faktycznie w okresie obowiązywania ustawy z dnia 29 sierpnia 2005 r. o Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej.

Fundusz nie uzyskał dotacji z budżetu państwa w kwocie 316.136 tys. zł, określonej art. 10 ust. 2 ustawy budżetowej na 2006 r., tj. z tytułu 0,5% odpisu od podatku dochodowego od osób prawnych i udziału w 1% odpisie od podatku dochodowego od osób fizycznych²⁹.

Nieprzekazanie Funduszowi dotacji z budżetu państwa związane było z wysokością zaplanowanych i rozdysponowanych środków w cz. 83 – *Rezerwy celowe* w poz. 45, przewidzianych na dofinansowanie *Narodowego Programu Stypendialnego*. Dotacja dla Funduszu nie mogła być udzielona w ramach tej rezerwy celowej, bowiem środki pozostające do rozdysponowania, na dzień ustalenia wysokości dotacji, były niewystarczające. Udzielenie dotacji dla Funduszu spowodowałoby wstrzymanie finansowania innych zadań zaplanowanych w ramach tej pozycji rezerw i wymagałoby ponadto uzupełnienia z innych pozycji rezerw, będących w dyspozycji Ministra Edukacji Narodowej.

Do czasu likwidacji Funduszu, z rachunku tego Funduszu nie dokonywano wydatków. Spowodowane to było nieokreśleniem przez Radę Ministrów, w formie rozporządzenia, na podstawie dyspozycji zawartej w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 2005 r. o Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej, terminów przekazywania środków Funduszu gminom oraz sposobu ustalania wysokości tych środków.

Środki pozostające na rachunku Funduszu na dzień jego likwidacji (5.939 tys. zł) zostały wykorzystane w pełnej kwocie na udzielenie dotacji 32 gminom, z przeznaczeniem na pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów. Takie zadysponowanie środkami Funduszu było zgodne z upoważnieniem określonym dla Ministra Edukacji Narodowej w art. 2 ustawy z dnia 22 września 2006 r. o likwidacji Funduszu.

²⁹ Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 31 lipca 2006 r. w sprawie kwoty dotacji dla Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej (Dz. Urz. MF Nr 9, poz. 66).

3.7. Inne ustalenia kontroli

Realizacja projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych

Urząd ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania pełni funkcję Instytucji Wdrażającej i Instytucji Pośredniczącej w realizacji SPO RZL, w działaniach 2.1 i 2.2 prowadzonych w ramach priorytetu 2 – *Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy*. W ramowych planach tych działań na lata 2004 - 2006 przewidziano łącznie na ten okres zobowiązania w kwocie 2.516.788 tys. zł i wydatki w kwocie 1.852.125,6 tys. zł. Do końca 2006 r. przyjęte zostały do realizacji projekty o wartości ogółem 2.340.215,8 tys. zł, tj. 93% wartości planowanych zobowiązań, natomiast zrealizowano wydatki w kwocie 1.152.756,9 tys. zł³⁰, tj. 62,2% wartości planowanych wydatków i 49,3% wartości projektów przyjętych do realizacji.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, świadczy to o niskim tempie realizacji przyjętych projektów, przy czym w 2006 r. nastąpiła poprawa tempa wydatkowania środków na te cele – z kwoty wydatkowanej ogółem w działaniach 2.1. i 2.2. na 2005 r. przypadło 40,2%, a na 2006 r. – 59,8%. Przy ogólnie wysokiej wartości projektów przyjętych do realizacji, w stosunku do planowanej kwoty zobowiązań w działaniach 2.1 i 2.2, zauważyć należy, że niektóre z nich nie znalazły zakładanego zainteresowania w środowisku oświatowym. Dotyczyło to głównie projektów z zakresu doskonalenia nauczycieli, takich jak: *Kursy doskonalące dla nauczycieli w zakresie pedagogiki specjalnej*, *Przygotowanie nauczycieli do roli doradcy zawodowego w ramach studiów podyplomowych (cz. II)*, *Wspieranie szkolnictwa zawodowego poprzez kursy i inne formy doskonalenia*.

Niekorzystnie na zaawansowanie realizacji SPO RZL wpłynęło unieważnienie w 2006 r. łącznie 7 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w ramach projektów realizowanych przez Ministerstwo. W czterech przypadkach zamawiający unieważnił postępowanie na podstawie art. 93 ust. 1 pkt 7 Prawa zamówień publicznych (tj. obarczenie postępowania wadą uniemożliwiającą zawarcie ważnej umowy), a w jednym przypadku unieważnienie nastąpiło na podstawie wyroku Zespołu Arbitrów – dotyczyło to następujących projektów: *Wyposażenie cku i ckp oraz wybranych szkół zawodowych w specjalistyczne stanowiska do przeprowadzania egzaminów zawodowych*, *Wyposażenie*

³⁰ W przypadku projektów konkursowych, za wykonanie wydatków przyjęto kwoty zaliczek wypłaconych beneficjentom przez Ministerstwo.

w sprzęt komputerowy szkół, Zakup nowoczesnego sprzętu specjalistycznego ułatwiającego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Ministerstwo realizowało ponadto 7 projektów SPO RZL w ramach priorytetu 3 – *Pomoc techniczna*. Do końca 2006 r. wydatkowano na ich realizację łącznie 1.864,9 tys. zł, tj. 61,9% wydatków planowanych na ich realizację (3.012 tys. zł). Najwyższe wartościowo projekty, realizowane w działaniu 3.1, polegają na zatrudnieniu pracowników w Biurze Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Departamencie Funduszy Strukturalnych, wykonujących w Ministerstwie zadania Instytucji Wdrażającej i Instytucji Pośredniczącej (*Wsparcie kadrowe instytucji wdrażającej, Wsparcie kadrowe instytucji pośredniczącej*). Na poziom zaawansowania realizacji wydatków w ramach tych projektów wpłynęły głównie trudności w pozyskaniu nowych pracowników i przypadki rezygnacji z pracy osób już zatrudnionych do zadań Instytucji Wdrażającej.

Z tytułu refundacji wydatków na prefinansowanie projektów realizowanych w ramach SPO RZL uzyskano w 2006 r. dochody w kwocie ogółem 116.387,2 tys. zł, z tego: w dz. 801 – *Oświata i wychowanie* - 116.321,7 tys. zł i w dz. 750 – *Administracja publiczna* - 65,5 tys. zł. Szacunkowo stanowi to odpowiednio 40,6% kwoty podlegającej refundacji z wydatków poniesionych w 2005 r. w działaniach 2.1 i 2.2 oraz 13,5% kwoty podlegającej refundacji z wydatków poniesionych w 2005 r. na projekty realizowane w ramach *Pomocy technicznej*.

Realizacja planu wydatków niewygasających z budżetu 2005 r.

W planie wydatków niewygasających z upływem 2005 r.³¹, do realizacji w 2006 r., zakwalifikowano w cz. 30 środki w kwocie ogółem 121.185,2 tys. zł (w dz. 801 – *Oświata i wychowanie*), w tym na zadania finansowane w całości z budżetu - w kwocie 54,3 tys. zł i na współfinansowanie krajowe projektów realizowanych w ramach SPO RZL - w kwocie 121.130,9 tys. zł.

Wydatki niewygasające na zadania finansowane w całości ze środków budżetu państwa zrealizowano w kwocie 16,8 tys. zł, tj. w 30,9% kwoty planowanej. Niewykorzystano środków przewidzianych na przeprowadzenie audytu zewnętrznego projektu *Wypożyczenie poradni psychologiczno – pedagogicznych w specjalistyczny sprzęt*

³¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2005 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2005 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. Nr 245, poz. 2082, sprost. Dz. U. z 2005 r. Nr 265, poz. 2229).

wraz z oprogramowaniem oraz częściowo środków przewidzianych na ogłoszenia prasowe konkursów realizowanych w ramach działań 2.1 i 2.2 SPO RZL.

Wydatki niewygasające ze środków przeznaczonych na współfinansowanie krajowe projektów realizowanych w ramach SPO RZL zrealizowano w kwocie 89.097,3 tys. zł, tj. w 73,5% kwoty planowanej.³² Najniższy poziom wykorzystania tych środków wystąpił w realizacji następujących projektów:

- 1) *Studia podyplomowe dla absolwentów rozpoczynających pracę w zawodzie nauczyciela w zakresie ICT, języków obcych oraz nauczania dwóch przedmiotów* – z planowanej kwoty 5.156,2 tys. zł wykorzystano 2.283,6 tys. zł (44,3%);
- 2) *Kursy doskonalące dla nauczycieli w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych* – z planowanej kwoty 3.425,2 tys. zł wykorzystano 1.362,8 tys. zł (39,8%);
- 3) *Przygotowanie nauczycieli do roli doradcy zawodowego w ramach studiów podyplomowych* – z planowanej kwoty 2.574 tys. zł wykorzystano 535,3 tys. zł (20,8%);
- 4) *Kursy języków obcych dla nauczycieli* – z planowanej kwoty 5.256 tys. zł wykorzystano 1.577,7 tys. zł (30%);
- 5) *Przygotowanie innowacyjnych programów do kształcenia zawodowego* – z planowanej kwoty 2.500 tys. zł wykorzystano 1.514,6 tys. zł (60,6%);
- 6) *Przygotowanie nauczycieli do przeprowadzenia egzaminów zewnętrznych (łącznie w projekcie realizowanym przez wszystkie OKE)* – z planowanej kwoty 1.602,5 tys. zł wykorzystano 893 tys. zł (55,7%).

Realizacja wniosków NIK wynikających z kontroli wykonania budżetu w 2005 r.

W wyniku przeprowadzonej w Ministerstwie Edukacji i Nauki kontroli wykonania budżetu państwa w 2005 r. w cz.: 25, 30 i 38, Najwyższa Izba Kontroli skierowała wystąpienie pokontrolne do Ministra Edukacji i Nauki. W odniesieniu do wykonania w 2005 r. budżetu państwa w cz. 30 oraz spraw wspólnych w objętych kontrolą trzech częściach budżetu, w wystąpieniu wnioskowano o:

³² Niewykorzystanie środków ujętych w planie wydatków niewygasających z budżetu 2005 r. na projekty SPO RZL są takie same jak w przypadku niewykorzystania na ten cel środków z budżetu 2006 r. (patrz pkt 3.3.2 niniejszej Informacji).

- 1) ustalenie, stosownie do treści art. 10 ustawy o rachunkowości, jednolitych zasad rachunkowości dla Ministerstwa;
- 2) nieujmowanie w planie wydatków Ministerstwa, jako dysponenta trzeciego stopnia, dotacji wskazanych w ustawie budżetowej;
- 3) uzupełnienie procedur kontroli wewnętrznej oraz wprowadzenie procedur kontroli finansowej, stosownie do wymogu określonego w art. 47 ust. 3 ustawy o finansach publicznych;
- 4) przestrzeganie procedur kontroli finansowej w nadzorowanych jednostkach sektora finansów publicznych.

Z ustaleń kontroli wynika, że zrealizowano częściowo jeden wniosek (nr 1), niezrealizowano dwóch wniosków (nr 2 i 3), a jeden wniosek (nr 4) uległ dezaktualizacji.

Ad. 1. W MEN zmieniono wcześniej obowiązujące zasady rachunkowości (w odniesieniu do dysponenta trzeciego stopnia), ale nastąpiło to dopiero na podstawie zarządzenia nr 7 Dyrektora Generalnego z dnia 29 grudnia 2006 r. Przez cały 2006 r. stosowano *Zasady (politykę) rachunkowości* oraz *Zakładowy Plan Kont* ustalony dla MEiN, jako dysponenta trzeciego stopnia budżetu państwa, obarczony wadami, które prowadziły do sformułowania powyższego wniosku.

Ad. 2. W planie finansowym na 2006 r. dla MEiN, a następnie MEN, jako dysponenta trzeciego stopnia, ujęto całość środków planowanych w cz. 30 na dotacje. W ten sam sposób planowana jest realizacja wydatków na dotacje w 2007 r. Powodem niewykonania wniosku było przyjęcie planu finansowego na 2006 r. i zaawansowana jego realizacja do czasu otrzymania wystąpienia pokontrolnego NIK przez Ministra Edukacji i Nauki oraz zmiany organizacyjne, spowodowane zniesieniem MEiN i utworzeniem MEN. Z wyjaśnienia Ministra Edukacji Narodowej w tej sprawie wynika, że wyeliminowanie wskazywanych nieprawidłowości może nastąpić dopiero od 2008 r., ze względu na związane z tym potrzeby utworzenia odrębnych zespołów finansowo – księgowych dla różnego poziomu dysponentów.

Ad. 3. W MEN podjęto działania zmierzające do opracowania nowego dokumentu określającego procedury kontroli finansowej, jednak do końca 2006 r. prace te nie zostały ukończone. Tym samym w 2006 r. działania kontrolne prowadzono w oparciu o *Procedury kontroli przeprowadzania wstępnej oceny w zakresie zaciągania zobowiązań finansowych i dokonywania wydatków z budżetu Ministra Edukacji i Nauki w cz. 30 – Oświata*

i wychowanie oraz cz. 38 – Szkolnictwo wyższe, określone przez p.o. Dyrektora Generalnego MEiN w dniu 14 listopada 2005 r.

Ad. 4. Ze względu na uchylenie z dniem 29 grudnia 2006 r. art. 46 ustawy o finansach publicznych³³ wniosek uległ dezaktualizacji.

³³ Na podstawie art. 1 pkt 17 ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 249, poz. 1832).

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

Kontrolę wykonania budżetu państwa w 2006 r. przeprowadzono, podobnie jak w latach ubiegłych, na trzech płaszczyznach, odpowiadających:

- kontroli rzetelności ewidencji finansowo - księgowej i sprawozdawczości budżetowej,
- kontroli prawidłowości wykonania budżetu państwa,
- kontroli wykonania zadań przewidzianych do finansowania ze środków publicznych objętych planami zawartymi w ustawie budżetowej.

Kontrolę wykonania budżetu w zakresie realizacji wydatków oraz rzetelności ewidencji finansowo - księgowej oparto o statystyczny dobór próby dowodów poddanych kontroli, a kontrolę dochodów o niestatystyczny dobór próby.

Poprawność i kompletność ksiąg rachunkowych oraz prawidłowość sprawozdań oceniono zgodnie z wytycznymi standardów międzynarodowych³⁴, na podstawie:

- a) badania systemu rachunkowości i kontroli finansowej – organizacja systemu,
- b) badania skuteczności funkcjonowania systemu rachunkowości i kontroli finansowej („badanie zgodności”) – poprawność formalna ewidencji dowodów i zapisów księgowych oceniana na podstawie badania próby dowodów (badanie prowadzone było niezależnie od wyniku oceny ryzyka kontroli),
- c) przeglądu analitycznego ksiąg – analiza komputerowych zapisów księgowych pod kątem poprawności zapisu, sekwencji dat, ciągłości zapisów w dzienniku i terminowości księgowania,
- d) „badania wiarygodności” na próbie transakcji – prawidłowość ewidencji transakcji w urządzeniach księgowych w zakresie wartości, okresu księgowania i wskazania kont analitycznych w podziałkach klasyfikacji budżetowej, zgodnie z którymi wyniki transakcji znajdują odbicie w sprawozdaniach budżetowych,
- e) badania prawidłowości i rzetelności sprawozdań budżetowych – zgodność danych ze sprawozdań z ewidencją księgową.

Przegląd analityczny ksiąg rachunkowych prowadzony był z zastosowaniem narzędzi informatycznych na całym udostępnionym zbiorze zapisów księgowych (metoda pełna) w przypadku udostępnienia odpowiednich cech zapisów w wersji elektronicznej lub ograniczony został do wybranych cech zapisów albo do ręcznego sprawdzenia dziennika

³⁴ Międzynarodowe Standardy Rewizji Finansowej (MSRF), Europejskie wytyczne stosowania standardów kontroli INTOSAI.

pod kątem prawidłowości okresu księgowania za miesiące: styczeń i lipiec oraz styczeń roku następnego – w pozostałych przypadkach. Badanie zgodności i wiarygodności przeprowadzono na próbie dowodów i zapisów księgowych wybranych metodami statystycznymi ze zbioru dowodów będących fakturami lub dokumentami równoważnymi fakturom i stanowiących podstawę płatności (z wyłączeniem list płac), a przeniesionych do ksiąg rachunkowych w 2006 r., zwanego dalej „populacją objętą badaniem”.

Wyniki badania w postaci wykrytych i ekstrapolowanych kwot nieprawidłowości odniesione zostały do ogółu wydatków kontrolowanej jednostki podlegających ocenie, zwanych dalej „populacją objętą oceną” lub do populacji objętej badaniem.

Doboru próby do badania zgodności i wiarygodności dokonano jedną z dwóch metod (w zależności od dostępności danych księgowych w wersji elektronicznej):

- metodą losowania prostego, niezależnie od wartości zapisów księgowych (w CODN),
- metodą monetarną, polegającą na doborze próby transakcji z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do ich wartości (w MEN).

Liczebność próby uzależniona była od wyników analizy ryzyka. Ryzyko badania zgodności i wiarygodności ustalono, po uwzględnieniu ryzyka nieodłącznego, ryzyka zawodności systemu kontroli wewnętrznej oraz ryzyka statystycznego badania, na poziomie 5%, a zakładany maksymalny błąd szacowania proporcji nieprawidłowości przy losowaniu prostym wynosił 2,5%.

Wylosowana próba była uzupełniona o zapisy księgowe dobrane metodami niestatystycznymi, dotyczące największych kwotowo wydatków, jak również była poszerzona o zapisy wybrane celowo w wyniku przeglądu analitycznego ksiąg.

Badanie zgodności przeprowadzone zostało w kategoriach jakościowych (prawidłowość/nieprawidłowość) i dotyczyło strony formalnej dowodów oraz ich kontroli bieżącej i dekretacji. W wyniku badania i ekstrapolacji wyników z zastosowaniem metod statystycznych określono proporcję liczby (przy losowaniu prostym) lub wartości (przy metodzie monetarnej) dowodów/zapisów księgowych z nieprawidłowościami do łącznej liczby lub wartości dowodów/zapisów w populacji objętej badaniem. Wynik ekstrapolacji był porównywany z maksymalną dopuszczalną wartością proporcji nieprawidłowości (progiem istotności), którą ustalono na poziomie 5%.

Badanie wiarygodności dotyczyło prawidłowości ewidencji transakcji w urządzeniach księgowych, wpływającej na sprawozdawczość budżetową (bieżącą lub roczną) i przeprowadzone zostało:

- przy losowaniu prostym – w kategoriach jakościowych, dotyczących proporcji (udziału) zapisów księgowych zawierających nieprawidłowości oraz w kategoriach ilościowych, dotyczących łącznej kwoty nieprawidłowości w księgach rachunkowych,
- przy losowaniu metodą monetarną – wyłącznie w kategoriach ilościowych, dotyczących łącznej kwoty nieprawidłowości w księgach rachunkowych.

Wyniki ekstrapolacji porównywane były z dopuszczalną wartością nieprawidłowości (progiem istotności), którą ustalono:

- a) w kategoriach proporcji zapisów (losowanie proste):
 - 4% zapisów wpływających na sprawozdawczość bieżącą,
 - 3% zapisów wpływających na sprawozdania roczne,
- b) w kategoriach wartości nieprawidłowości (losowanie proste i metoda monetarna):
 - dla sprawozdawczości bieżącej – 0,75% wartości populacji objętej oceną (lub 2,25% populacji objętej badaniem),
 - dla sprawozdań rocznych – 0,5% wartości populacji objętej oceną (lub 1,5% populacji objętej badaniem).

Przy wydawaniu opinii odnośnie wiarygodności brano również pod uwagę istotności cząstkowe, dotyczące kwot nieprawidłowości (łącznie i w ramach podziałek klasyfikacji budżetowej) wykrytych w badanej próbie (nie ekstrapolowanych). Przekroczenie zadanych progów dla istotności cząstkowych skutkowało obniżeniem opinii o wiarygodności.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Protokoły kontroli zostały podpisane bez zastrzeżeń. W trybie art. 59 ust. 2 ustawy o NIK, Minister Edukacji Narodowej złożył dodatkowe wyjaśnienia.

Na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK skierowano wystąpienia pokontrolne do Ministra Edukacji Narodowej i dyrektora CODN.

W wystąpieniu do Ministra Edukacji Narodowej Najwyższa Izba Kontroli wniosowała o:

1. Dochodzenie należnych MEN kar umownych w kwocie 18,7 tys. zł z tytułu opóźnienia w realizacji umów na dostawę pracowni komputerowych i centrów informacji multimedialnej oraz adaptację, wydrukowanie i dostawę podręczników do kształcenia specjalnego.
2. Przyjęcie w trakcie 2007 r. rozwiązań organizacyjnych zapewniających ustalenie na 2008 r. planu finansowego dysponenta trzeciego stopnia w MEN bez udziału dotacji.
3. Zapewnienie bieżącego ujmowania w ewidencji księgowej dysponenta trzeciego stopnia w MEN wszystkich należności, zobowiązań i zaangażowania wydatków w dacie ich powstania.

W wystąpieniu do dyrektora CODN Najwyższa Izba Kontroli wniosowała o:

1. Zapewnienie zgodności prowadzenia ksiąg rachunkowych, zakładowego planu kont i ewidencjonowania wydatków z wymogami obowiązujących przepisów ustawy o rachunkowości.
2. Wyeliminowanie nieprawidłowości związanych z nieprzestrzeganiem zasad udzielania zamówień publicznych.
3. Niezwłoczne podjęcie działań na rzecz wyegzekwowania należności od ENION Spółki z o.o. oraz dokonanie analizy ekonomicznej zasadności wynajmowania powierzchni reklamowych na dotychczasowych warunkach, a także podjęcie działań mających na celu zmianę umowy na najem powierzchni reklamowych w sposób zabezpieczający interesy CODN.
4. Skorygowanie wynagrodzenia starszego specjalisty ds. osobowych do wymogów określonych w przepisach rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 3 lipca 1996 r.
5. Zmodyfikowanie regulaminu pracy oraz uregulowanie kwestii odbierania przez pracowników godzin nadpracowanych.

W dniu 4 maja 2007 r. do Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego NIK wpłynęły korekty sprawozdań łącznych Rb-27 o dochodach budżetowych i Rb-28 o wydatkach budżetowych w cz. 30 w 2006 r., sporządzone na dzień 5 i 18 kwietnia 2007 r. W niniejszej Informacji zaprezentowano skorygowane dane odnośnie kwoty należności ogółem i zobowiązań ogółem oraz odpowiednio zweryfikowaną opinię o sprawozdawczości rocznej.

Minister Edukacji Narodowej zgłosił zastrzeżenie do zwartej w wystąpieniu pokontrolnym oceny, dotyczącej nielegalności wydatkowania kwoty 20,9 tys. zł na zakup wyposażenia dla Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej Nr 1 w Łomży. Kolegium Najwyższej Izby Kontroli na posiedzeniu w dniu 16 maja 2007 r. podjęło uchwałę o oddaleniu tego zastrzeżenia.³⁵

Działając na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy o NIK, Najwyższa Izba Kontroli - Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego przygotował zawiadomienia do właściwych organów orzekających o stwierdzonych czynach naruszenia dyscypliny finansów publicznych (z wyłączeniem stwierdzonego nieterminowego dokonania dwóch wpłat na rzecz PFRON).³⁶

³⁵ Uchwała Kolegium Najwyższej Izby Kontroli nr 14/2007 z dnia 16 maja 2007 r.

³⁶ Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, nie dochodzi się odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, którego stopień szkodliwości dla finansów publicznych jest znikomy.

Załącznik nr 1

Realizacja dochodów budżetowych w cz. 30 – Oświata i wychowanie

L.p.	Wyszczególnienie*	Wykonia- nie w 2005r.	2006 r.		Relacja 5 : 3 [%]	Relacja 5 : 4 [%]
			Plan wg ustawy budżet.	Wyko- nanie		
1	2	3	4	5	6	7
	Cz. 30 - Oświata i wychowanie ogółem	16 013,1	996 311,0	138 437,9	864,5	13,9
1.	Dz. 750 - Administracja publiczna	120,9	982,0	21 502,8	17785,6	2189,7
1.1.	Rozdz. 75001 - Urzędy naczelných i centralnych organów administracji rządowej	30,0	978,0	149,8	499,3	15,3
1.1.1.	§ 0970 - Wpływy z różnych dochodów	30,0	0,0	81,9	273,0	x
1.1.2.	§ 8538 - Środki z budżetu UE na finansowanie projektów i programów ... (refundacja wydatków)	x	978,0	65,5	x	6,7
1.2.	Rozdz. 75095 - Pozostała działalność	x	0,0	21 325,0	x	x
1.2.1.	3010 - Niewykorzystane środki z wydatków niewygasających (zadania finans. z budżetu)	x	0,0	37,5	x	x
1.2.2.	3020 - Niewykorzystane środki z wydatków niewygasających (zadania współfinans. z UE)	x	0,0	21 287,5	x	x
1.3.	Rozdz. 75097 – Gospodarstwa pomocnicze	90,9	4,0	28,0	30,8	700,0
1.3.1.	§ 2380 - Wpływy części zysku gosp. pom.	90,9	4,0	28,0	30,8	700,0
2.	Dz. 801 – Oświata i wychowanie	15 890,9	995 329,0	116 934,8	735,9	11,7
2.1.	Rozdz. 80135 – Szkolnictwo polskie za granicą	13 250,6	0,0	3,9	0,0	x
2.1.1.	§ 0920 - Pozostałe odsetki	6,3	0,0	3,9	61,9	x
2.1.2.	§ 0970 - Wpływy z różnych dochodów	13 244,3	0,0	0,0	0,0	x
2.2.	Rozdz. 80143 - Jednostki pomocnicze szkolnictwa	6,1	0,0	7,3	119,7	x
2.2.1.	§ 0970- Wpływy z różnych dochodów	6,1	0,0	7,3	119,7	x
2.3.	Rozdz. 80145 - Komisje egzaminacyjne	1 979,7	5 905,0	270,3	13,7	4,6
2.3.1.	§ 0690 - Wpływy z różnych opłat	1 973,1	0,0	193,9	9,8	x
2.3.2.	§ 0970 - Wpływy z różnych dochodów	3,1	2,0	18,6	600,0	930,0
2.3.3.	§ 8538 - Środki z budżetu UE na finansowanie projektów i programów ... (refundacja wydatków)	x	5 903,0	57,8	x	1,0
2.4.	Rozdz. 80146 – Dokszt. i doskon. nauczycieli	415,4	168 291,0	489,5	117,8	0,3
2.4.1.	§ 0750 – Dochody z najmu i dzierżawy	249,3	215,0	248,9	99,8	115,8
2.4.2.	§ 0830 – Wpływy z usług	78,7	0,0	5,9	7,5	x
2.4.3.	§ 0870 – Wpływy ze sprzedaży składników mająt.	21,4	0,0	0,5	2,3	x
2.4.4.	§ 0970 - Wpływy z różnych dochodów	5,9	2,0	43,2	732,2	2160,0
2.4.5.	§ 8538 - Środki z budżetu UE na finansowanie projektów i programów ... (refundacja wydatków)	x	168 074,0	191,0	x	0,1
2.4.6.	§ 2390 - Wpłata do budżetu ze środków specjal.	60,1	x	x	x	x
2.5.	Rozdz. 80195 - Pozostała działalność	239,2	821 133,0	116 163,8	48563,5	14,1
2.5.1.	§ 0690 - Wpływy z różnych opłat	31,2	0,0	25,4	81,4	x
2.5.2.	§ 0920 - Pozostałe odsetki	0,0	0,0	7,7	x	x
2.5.3.	§ 0970 - Wpływy z różnych dochodów	208,0	0,0	57,8	27,8	x
2.5.4.	§ 8538 - Środki z budżetu UE na finansowanie projektów i programów ... (refundacja wydatków)	x	821 133,0	116 072,9	x	14,1
3.	Dz. 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	1,3	0,0	0,3	23,1	x
3.1.	Rozdz. 85412 - Kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej ...	1,3	0,0	0,3	23,1	x

* W poszczególnych rozdziałach pominięto najniższe kwotowo paragrafy dochodów.

Załącznik nr 2

Realizacja wydatków budżetowych w cz. 30 – Oświata i wychowanie

L.p.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2005r. (ogółem z wydatk. niewygas.)	2006 r.				[tys. zł]		
			Wg ustawy budżetowej	Budżet po zmianach	Wykonanie		Relacje [%]		
					ogółem z wydatkami niewygas.	w tym wydatki niewygas.	6 : 3	6 : 4	6 : 5
1	2	3	4	5	6	6a	7	8	9
	Cz. 30 - Oświata i wychowanie ogółem	433 202,2	1 344 693	1 495 192,2	1 293 933,1	552 483,4	298,7	96,2	86,5
1	Dz. 150-Przetwórstwo przemysłowe	588,0	300	300,0	296,5	0,0	50,4	98,8	98,8
1.1.	Rozdz. 15002 – Wydawanie podręczników szkol. i akad.	588,0	300	300,0	296,5	0,0	50,4	98,8	98,8
2	Dz. 750-Administracja publiczna	22 405,6	24 286	27 518,4	26 415,3	687,1	117,9	108,8	96,0
2.1.	Rozdz. 75001-Urzędy naczel. i centralnych org. adm. rządowej	22 405,6	24 286	27 518,4	26 415,3	687,1	117,9	108,8	96,0
3	Dz. 752 - Obrona narodowa	x	4	4,0	4,0	0,0	x	100,0	100,0
3.1	Rozdz. 75212 – Pozostałe wydatki obronne	x	4	4,0	4,0	0,0	x	100,0	100,0
4	Dz. 801 - Oświata i wychowanie	397 051,6	1 310 955	1 453 221,8	1 254 038,1	551 796,3	315,8	95,7	86,3
4.1.	Rozdz. 80135 – Szkolnictwo polskie za granicą	29 574,7	33 814	32 874,3	27 685,0	0,0	93,6	81,9	84,2
4.2.	Rozdz. 80143 - Jednostki pomocnicze szkolnictwa	4 480,6	4 636	4 780,9	4 738,2	0,0	105,7	102,2	99,1
4.3.	Rozdz. 80145 – Komisje egzaminacyjne	101 512,5	140 983	164 168,6	162 607,9	3 125,9	160,2	115,3	99,0
4.4.	Rozdz. 80146 – Doształcanie i doskonalenie nauczycieli	38 773,0	205 583	196 280,3	105 653,3	52 933,8	272,5	51,4	53,8
4.5.	Rozdz. 80195- Pozostała działalność	222 710,8	925 939	1 055 117,7	953 353,7	495 736,6	428,1	103,0	90,4
5	Dz. 854-Edukacyjna opieka wychowawcza	13 157,0	9 148	14 148,0	13 179,2	0,0	100,2	144,1	93,2
5.1.	Rozdz. 85412 – Kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku	10 047,9	6 013	11 013,0	10 118,9	0,0	100,7	168,3	91,9
5.2.	Rozdz. 85413 - Kolonie i obozy dla młodzieży polonijnej	2 107,3	2 145	2 145,0	2 070,3	0,0	98,2	96,5	96,5
5.3.	Rozdz. 85415 - Pomoc materialna dla uczniów	1 001,7	990	990,0	990,0	0,0	98,8	100,0	100,0

Zatrudnienie i wynagrodzenia w cz. 30 – Oświata i wychowanie

L.p.	Wyszczególnienie	2005 r. (wg Rb-70)			2006 r. (wg Rb-70)			Relacja 8 : 5
		Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia ogółem	Przeciętne wynagr. miesięcz. na 1 prac.	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia ogółem	Przeciętne wynagr. miesięcz. na 1 prac.	
		osób	tys. zł	zł	osób	tys. zł	zł	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Rodzaj zadania: A - podstawowa działalność jednostki							
	Cz. 30 - Oświata i wychowanie ogółem (bez nauczycieli), w tym:	1003	43 681,4	3 629	1 014	48 103,1	3 953	108,9
	01-osoby nie objęte systemem mnożnikowym	724	30 457,7	3 506	737	34 014,8	3 846	109,7
	02-osoby zajmujące kierownicze stanowiska	4	589,3	12 277	4	607,8	12 663	103,1
	03-członkowie korpusu służby cywilnej	273	12 488,9	3 812	270	13 248,0	4 089	107,3
	10-żołnierze i funkcjonariusze	2	145,5	6 063	3	232,5	6 458	106,5
I.1.	Dz. 750 - Administracja publ.	282	13 439,7	3 972	282	14 440,4	4 267	107,4
I.1.1	Rozdz. 75001 - Urzędy naczel. i centr. organów administr.	282	13 439,7	3 972	282	14 440,4	4 267	107,4
	01-osoby nie objęte systemem mnożnikowym	3	216,0	6 000	5	352,1	5 868	97,8
	02-osoby zajmujące kierownicze stanowiska	4	589,3	12 277	4	607,8	12 663	103,1
	03-członkowie korpusu służby cywilnej	273	12 488,9	3 812	270	13 248,0	4 089	107,3
	10-żołnierze i funkcjonariusze	2	145,5	6 063	3	232,5	6 458	106,5
I.1.2	Dz.801 - Oświata i wychowanie	721	30 241,7	3 495	732	33 662,7	3 832	109,6
	Rozdz. 80143 - Jednostki pomocnicze szkolnictwa	44	2 787,8	5 280	44	2 858,4	5 414	102,5
	01-osoby nie objęte systemem mnożnikowym	44	2 787,8	5 280	44	2 858,4	5 414	102,5
	Rozdz. 80145 - Komisje egzaminacyjne	553	23 429,5	3 531	567	26 734,4	3 929	111,3
	01-osoby nie objęte systemem mnożnikowym	553	23 429,5	3 531	567	26 734,4	3 929	111,3
	Rozdz. 80146 - Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	124	4 024,4	2 705	121	4 069,9	2 803	103,6
	01-osoby nie objęte systemem mnożnikowym	124	4 024,4	2 705	121	4 069,9	2 803	103,6
II.	Rodzaj zadania: N - nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej (nie objęci ustawą o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej)							
II.1.	Dz. 801 - Oświata i wychowanie ogółem, w tym:	93	4 245,3	3 804	92	4 334,8	3 926	103,2
	Rozdz. 80143 - Jednostki pomocnicze szkolnictwa	8	260,8	2 717	8	289,9	3 020	111,2
	01-osoby nie objęte systemem mnożnikowym	8	260,8	2 717	8	289,9	3 020	111,2
	Rozdz. 80146-Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	85	3 984,5	3 906	84	4 044,9	4 013	102,7
	01-osoby nie objęte systemem mnożnikowym	85	3 984,5	3 906	84	4 044,9	4 013	102,7

Kalkulacja oceny końcowej w części 30 – Oświata i wychowanie.

Oceny wykonania budżetu w części 30 – *Oświata i wychowanie* dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2005 roku.

1. Dochody (D): 142.776,9 tys. zł.³⁷
2. Wydatki (W) : 1.296.928,7 tys. zł.³⁸
3. Łączna kwota (G) : 1.439.705,6 tys. zł.³⁹
4. Waga dochodów w kontrolowanej łącznej kwocie: 0,0992 ($W_d = D : G$).
5. Waga wydatków w kontrolowanej łącznej kwocie: 0,9008 ($W_w = W : G$).
6. Nieprawidłowości w dochodach: 18,7 tys. zł, tj. 0,01% kwoty zrealizowanych dochodów.

Nieprawidłowości w realizacji dochodów dotyczyły nieustalenia i niedochodzenia do końca 2006 r. należności MEN w kwocie 18,7 tys. zł z tytułu kar umownych, wynikających z umów na centralnie zamówione dostawy wyposażenia oraz podręczników do kształcenia specjalnego dla szkół i placówek oświatowych.

Ocena cząstkowa dochodów: pozytywna z uchybieniami (4 pkt).

7. Nieprawidłowości w wydatkach: 48.307,8 tys. zł, tj. 3,72% kwoty zrealizowanych wydatków.

Nieprawidłowości w realizacji wydatków dotyczyły:

- w MEN – kwoty 47.355,8 tys. zł, z tego:
 - wykonanie wydatków w kwocie 32,7 tys. zł na zadania należące do kompetencji innych organów (zakup wyposażenia dla PPP Nr 1 w Łomży, zakup

³⁷ Kwota ta obejmuje: wykonanie dochodów budżetu państwa - 138.437,9 tys. zł i wykonanie dochodów w ramach rachunków dochodów własnych – 4.339 tys. zł.

³⁸ Kwota ta obejmuje: wykonanie wydatków budżetu (wraz z niewygasającymi z upływem 2006 r.) – 1.293.933,1 tys. zł i wykonanie wydatków w ramach rachunków dochodów własnych – 2.995,6 tys. zł.

³⁹ Wartość globalna: suma dochodów i wydatków zrealizowanych w ramach budżetu, wraz z wydatkami niewygasającymi z upływem 2006 r., oraz dochodami i wydatkami wykonanymi w ramach rachunków dochodów własnych.

wyposażenia dla Szkoły Podstawowej w Rachcinie, wypłata pomocy o charakterze socjalnym dla uczennicy I LO w Kwidzynie);

- zlecenie umową realizacji zadania publicznego i udzielenie dotacji w kwocie 15,8 tys. zł podległej państwowej jednostce budżetowej;
- zlecenie dwóm jednostkom nie zaliczanym do sektora finansów publicznych realizacji zadań publicznych z zakresu wypoczynku letniego dzieci i młodzieży i udzielenie dotacji w kwocie 60,8 tys. zł z pominięciem trybu konkursowego;
- wydatkowanie 99,6 tys. zł z budżetu 2006 r. na zakup produktów przeznaczonych na nagrody i upominki, z których utworzono zapasy magazynowe przewidziane do wykorzystania po zakończeniu 2006 r.;
- nieterminowe dokonanie wpłat na rzecz PFRON za miesiące lipiec i sierpień 2006 r. w kwocie 21,3 tys. zł, z zapłatą odsetek w kwocie 0,1 tys. zł;
- niezgodne z prawem wydatkowanie kwoty 47.125,5 tys. zł na dotacje w ramach planu finansowego i rachunku bieżącego dysponenta trzeciego stopnia;
- w CODN – kwoty 952 tys. zł, z tego:
 - udzielenie zamówień publicznych na kwotę 942,1 tys. zł bez wymaganego zawarcia pisemnej umowy z wykonawcą;
 - wypłata pracownikowi w ciągu 2006 r. wynagrodzenia w kwocie 9,9 tys. zł, wynikającego z niezgodnego prawem ustalenia jego uposażenia.

Ocena częściowa wydatków: pozytywna z nieprawidłowościami (3 pkt).

8. Wynik końcowy: $Wk = 0,0992 \times 4 + 0,9008 \times 3 = 3,0992$.

Ocena ogólna: pozytywna z nieprawidłowościami (3 pkt).

Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Wiceprezesi Rady Ministrów
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
8. Komisja Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
9. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
10. Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
11. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
12. Komisja Edukacji, Nauki i Sportu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
13. Minister Finansów
14. Minister Edukacji Narodowej
15. Minister Sprawiedliwości